

6.10.2016

Johtokunnan kokous

Aika Tiistai 4.10.2016 klo 13.00

Paikka Kansalliskirjasto, Fabianian neuvotteluhuone, 2. kerros
(Yliopistonkatu 1)

Läsnä Puheenjohtaja Ulla Nygrén (p. 050 502 7018)
Sihteeri Anne-Mari Sund (p. 02941 23819)
Esittelijä Kai Ekholm

Jäsenet
Cecilia af Forselles
Juha Haataja
Tuula Haavisto
Aila Lauha
Marja-Liisa Lonardi
Sinikka Luokkanen
Kristiina Markkula
Marjut Salokannel
Esko Ukkonen
Matti Granroth

Asiantuntijat
Liisa Savolainen
Pirkko Keloharju
Minna-Liisa Kivinen (8 §)
Timo Virtanen (5 §)

1 §

Kokouksen avaus ja esittäytymiskierros

Puheenjohtaja Ulla Nygrén avasi kokouksen. Jäsenet ja asiantuntijat esittäytyivät.

2 §

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 § mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Päätös: Todettiin kokous päätösvaltaiseksi.

3 §

Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 16 § mukaan kokouksessa käsiteltävät asiat on mainittava kokouskutsussa. Hallintoelin voi läsnä olevien jäsenten yksimielisellä päätöksellä ottaa käsiteltäväksi kiireellisen asian, jota ei ole kokouskutsussa mainittu.

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 §

Edellisen kokouksen (2/2016) pöytäkirja

Pöytäkirja on hyväksytty tarkastajien toimesta ja sijoitettu johtokunnan wiki-alueelle ja kirjaston intranettiin.

Esitys: Pöytäkirjan tarkastajia ei enää valita. Jatkossa edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksytään seuraavassa johtokunnan kokouksessa.

Päätös: Päätettiin, että pöytäkirjat hyväksytään jatkossakin tarkastajien toimesta. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Cecilia af Forselles ja Tuula Haavisto.

ILMOITUSASIAT

5 § Ajankohtaisia asioita

- Kirjasto vastaanotti maanantaina 12. syyskuuta 2016 suruviestin Dorrit Gustafssonin poismenosta
- Kirjaston suunnittelujohtajan organisoituminen yhteistyössä Yliopistopalveluiden kanssa
- Kansalliskirjaston FinELib-palveluyksikkö neuvottelee tieteellisistä aineistoista Suomen tutkimusorganisaatiolle. Tavoitteena neuvotteluissa on aiempaa alhaisempi hinta ja mahdollisuus edistää OA-julkaisemista. Työtä tehdään kansainvälisessä yhteistyössä (EUA, LERU, Liber)
- EU-komission Open Science Policy Platform, Suomesta kaksi edustajaa; Tuija Hirvikangas (Living Labs) ja Kristiina Hormia-Poutanen (KK/Liber)
- Aviisi EAKR-projekti 2015-2016. Aviisi projektissa on yhteistyössä sanomalehtikustantajien, Kapioston ja Kansalliskirjaston kanssa rakennettu uusia toimintamalleja, joiden avulla digitaalisia, tekijänoikeudenalaisia sanomalehtiaineistoja välitetään lakisääteistä laajempaan käyttöön yhteistyössä sopimalla. Aineistot ovat käytössä alueellisissa piloteissa Mikkelin seudulla, mm. peruskouluissa, lukioissa, Helsingin Yliopistossa ja Tampereen yliopisto).
- Uudistettu Kansalliskirjaston digitoitujen lehtiaineistojen esitysjärjestelmä, digi.kansalliskirjasto.fi, on avattu käyttöön. Esitysjärjestelmään on tehty merkittäviä käyttäjän työskentelyä nopeuttavia ja hakujen kohdentamista helpottavia parannuksia. Vuonna 2015 digi:n sivukäyttö nousi jo yli 14 miljoonaan, kasvua edelliseen vuoteen oli 20 %.
- Kansalliskirjasto, Helsingin yliopiston kirjasto ja Suomen tieteellinen kirjasto-seura järjestivät eurooppalaisten tieteellisten kirjastojen yhdistys LIBER:in vuosikonferenssin Helsingissä 29.6 – 1.7.2016. 550 osallistujaa
- Kansalliskirjaston vuoden 2017 Suomi 100 -julkistukset
- Sibeliuksen käsikirjoituksen hankinta Sothebylta Anu Karessuon varoin, Timo Virtanen esitteli

Esitys: Merkitään tiedoksi kohdat 5.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

PÄÄTÖSASIAT

6 §

Kirjaston toimeenpanosuunnitelma vuosille 2017 - 2020 (Kai Ekholm, Anne-Mari Sund, Liisa Savolainen, Pirkko Keloharju)

Kansalliskirjasto johtosäännön 3§ mukaisesti johtokunnan tehtävänä on vahvistaa Kansalliskirjaston toiminta- ja taloussuunnitelma.

Tulevalla nelivuotisella strategiakaudella 2017 – 2020 kirjaston toimintaa ohjaa johtokunnan keväällä 2016 hyväksymä Kansalliskirjastostrategia. Strategian toteutumisesta kirjasto raportoi opetus- ja kulttuuriministeriöön, Helsingin yliopistolle sekä johtokunnan kautta yhteistyökumppaneilleen.

Osana Helsingin yliopiston toiminnanohjausta yksiköt valmistelevat yliopiston nelivuotisen strategian 2017 – 2020 toimeenpanosuunnitelman. Kansalliskirjasto on koontanut toimeenpanosuunnitelmaan kehittämiskohteet ja toimenpiteet, joilla kirjasto tukee yliopiston strategian toteutumista. Toimeenpanosuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain osana yliopiston toiminnanohjausta.

Vuoden 2017 osalta tärkeimpiä kehittämiskohteita ovat:

- Digital Humanities –tutkimuspalvelut
- Avoimen tieteen edistäminen
- Digitalisaatiota edistävän kirjastojärjestelmän hankkiminen
- Kansallisen metatietopalvelukokonaisuuden kehittäminen
- Kirjastojen kuvailuympäristön uudistaminen
- Kulttuuriaineistolain uudistaminen.

Kirjaston vuoden 2017 talousarvio käsittää niin perusrahoituksen kuin täydentävän rahoituksen. Budjettia tarkennetaan vuoden loppupuolella, ennen lopullista hyväksymistä.

Liitteenä kirjaston toimeenpanosuunnitelman luonnos (liite 1) sekä talousarvio (liite 2).

Esitys: Vahvistetaan Kansalliskirjaston toimeenpanosuunnitelma 2017 – 2020 sekä siihen sisältyvä talousarvio.

Asian käsittely:

Kai Ekholm taustoitti vuosien 2017 - 2020 suunnittelua ja totesi, että OKM:n kanssa on käyty tulosneuvottelut keväällä 2016 ja rehtorin kanssa käydään vielä tavoiteneuvottelut marraskuussa 2016. Kansalliskirjastolla on valtakunnalliset vastuut ja oma autonominen asemansa, jonka vuoksi Helsingin yliopiston ohjaus on vain osa kokonaisuutta.

Anne-Mari Sund esitteli HY:n strategian 2017 - 2020 kehittämiskohteet sekä toimeenpanosuunnitelman laatimisen osana yliopiston toiminnanohjausta. Kai Ekholm esitteli Kansalliskirjaston vuoden 2017 tärkeimmät kehittämiskohteet, joilla tuetaan yliopiston strategian toteuttamista. Näitä ovat osallistuminen digitalisaation ("digiloikan") tukemiseen, humanistisen tutkimuksen tukijana toimiminen (mm. HELDIG-kokonaisuus) sekä avoimen tieteen ja metadatapalveluiden kehittäminen.

Keskustelussa todettiin, että tulevien vuosien aikana tärkeä kehittämiskohde on kulttuuriaineistolain uudistaminen ja sen sisällöllisiin ratkaisuihin vaikuttaminen (mm.

aineistojen tutkimuskäytön edistäminen). Todettiin, että Varastokirjaston asemointia selvitetään, mutta sen liittäminen Kansalliskirjastoon vaikuttaa tällä hetkellä epävakaa taloudellisen tilanteen johdosta epätodennäköiseltä.

Pirkko Keloharju esitteli vuoden 2017 talousarvion, joka vielä tarkentuu loppuvuoden kuluessa. Todettiin, että OKM:n myöntämä rahoitusosuus pysyy tulevan sopimuskauden aikana vakaana. Sen sijaan Helsingin yliopiston rahoitusosuus vähenee merkittävästi. Rahoituksen vähentyessä kirjasto joutuu pohtimaan ratkaisuvaihtoehtoja niin toimintaan kuin myös kirjaston sisäiseen organisoitumiseen liittyen. Nämä ratkaisuehdotukset valmistellaan kevään 2017 aikana ja tuodaan johtokunnan käsiteltäviksi toukokuussa 2017. Toukokuun kokous toteutuu työseminaarina.

Rehtorin kanssa marraskuussa 2016 käytävissä tavoiteneuvotteluissa on mahdollista neuvotella strategisesta rahoituksesta tärkeimpiin kehittämiskohteisiin.

Päätös: Johtokunta vahvisti toimeenpanosuunnitelman pienin täydennyksin. Suunnitelmaan täydennetään, että kirjasto kehittää palveluitaan ja osallistuu kirjastojärjestelmän hankintaan yhteistyössä kirjastoverkon kanssa. Johtokunta hyväksyi vuoden 2017 talousarvion.

KESKUSTELUASIAT

7 §

Kansalliskirjaston taloustilanne 2016 – 2017 ja vaikutukset toimintaan (Kai Ekholm)

Kansalliskirjaston vuosien 2016 – 2017 taloustilanne käsiteltiin talousarvion vahvistamisen yhteydessä (6§). Puheenjohtaja totesi, että johtokuntaa on hyvin informoitu kirjaston taloustilanteesta. Tilanteen edellyttämistä ratkaisuvaihtoehtoista käydään keskustelua toukokuun työseminaarissa ja päätökset tehdään johtokunnan näkökulmia kuunnellen.

8 §

Korkeakoulukirjastojen yhteistyö kirjastojärjestelmän hankinnassa (Minna-Liisa Kivinen)

Uutta kirjastojärjestelmää ollaan hankkimassa korkeakoulukirjastojen yhteistyönä. Käynnissä on hankintaa koskevan yhteistyösopimuksen valmistelu. Järjestelmä tulee sisältämään henkilökunnan käyttämät työkalut eli ns. taustajärjestelmän (kuvailutyökalut, kokoelmatyökalut, hankintatyökalut, aineiston käyttöhallinnan, lainaus, varaus, asiakastiedot).

Uudessa järjestelmässä on voitava käsitellä joustavasti sekä painettua että sähköistä aineistoa, aineiston lisensointitietoja sekä järjestelmässä tulee olla riittävät rajapinnat sen liittämiseksi muuhun järjestelmäympäristöön.

Kaikki Voyageria käyttävät kirjastot (noin 40 organisaatiota) ovat ilmoittautuneet yhteiseen kilpailutukseen. Hankintayhteistyösopimuksessa sovitaan eri osapuolien vastuista ja niiden allekirjoitukset hoidetaan organisaatioissa lokakuussa. Järjestelmähankinnan tarjouspyyntö julkaistaan keväällä ja kilpailutus hoidetaan vuoden 2017 aikana. Vuosina 2018 - 2019 toteutuvat käyttönotot.

Minna Liisa Kivinen totesi, että potentiaalisia järjestelmätoimittajia on tiedossa muutamia. Hankinnan kokonaishinta ei ole tiedossa, sillä hinta tulee määräytymään vuosimaksuina. Tässä vaiheessa on ajateltu, että hallinnointimallina ei olisi konsortio,

vaan kullakin korkeakoululla olisi omat sopimuksensa järjestelmän toimittajan kanssa. Johtokunta kiitti kirjastoa hyvin sujuneesta yhteistyöstä uuden kirjastojärjestelmän suunnittelussa.

MUUT ASIAT

9 §

Johtokunnan seuraava kokous

Seuraava kokous on torstaina 16.2.2017 klo 13 - 16 (Kansalliskirjasto, Fabianian kokoushuone). Kokouksessa käsitellään sekä kirjaston vuosiraportti että siihen integroitu talousraportti. Molempia raportteja on tarkoitus jonkin verran keventää (tiivistää). Talousraportin valmistuminen riippuu yliopiston tilinpäätösaikataulusta, jota ei vielä ole julkaistu.

Toukokuussa 2017 pidettävän kokouksen ohessa järjestetään työseminaari kirjaston strategisista linjauksista ja rahoitusleikkausten ratkaisuvaihtoehdoista.

10 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.42.

Puheenjohtaja

Ulla Nygrén

Sihteeri

Anne-Mari Sund

Pöytäkirjantarkastajat

Cecilia af Forselles

Tuula Haavisto